

Budgetunderlag för 2020–2022

Innehållsförteckning

1. Anslag	1
Sammanfattning	1
Språk, minnen och mångfald.....	2
2. Förändrat behov av lokaler	4
3. Anslagskredit och kredit på räntekonto	4
4. Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar.....	4
5. Verksamhetsinvesteringar	4
6. Beräkning av förutsättningarna för verksamhetens finansiering	4

BUDGETUNDERLAG FÖR VERKSAMHETSÅREN 2020–2022

1. Anslag

Sammanfattning

Institutet för språk och folkminnen (Isof) anhåller om att anslaget 3:3 *Institutet för språk och folkminnen*, inom utgiftsområde 17, från och med 2020 höjs med 1 miljon kronor till språkvårdande insatser i svenska som andraspråk och insatser för att följa språksituationen generellt. Från och med 2021 anhåller Isof om att anslaget räknas upp med ytterligare 1 miljon kronor. Vidare äskar Isof om att anslaget under perioden 2020–2022 tillförs en resursförstärkning om 2 miljoner kronor per år för en riktad satsning på att digitalisera och tillgängliggöra myndighetens samlingar. För att täcka ökade kostnader som uppstått inom namnområdet som en följd av ny lagstiftning äskar myndigheten om att 1 miljon kronor tillförs anslaget från år 2020. Slutligen äskar myndigheten om ett tillfälligt tillskott om 1,5 miljoner kronor per år under perioden 2020–2024

för arbete med Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet.

Isof anser, i likhet med vad som framfördes i föregående budgetunderlag, att delar av de medel som avsatts för att stödja ideellt kulturarvsarbete och som i dag fördelas av Riksantikvarieämbetet, istället bör fördelas av Isof. Det rör sig om medel som är särskilt riktade till insatser för det immateriella kulturarvet och levande traditioner, vilket ligger i linje med myndighetens samordningsansvar i arbetet med Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet.

Slutligen vill Isof uppmärksamma att Statskontoret, i den myndighetsanalys av Isof som rapporterades till regeringen i november 2018, pekade på ett behov av att se över och förtydliga myndighetens instruktion. Isof delar Statskontorets bedömning.

FÖRSLAG TILL FINANSIERING 2020–2022 i 2019 års prisnivå (tkr)

Anslag	2018	2019	2020	2021	2022
	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Utgiftsområde 1, anslag 7:1 ap. 6	2 312	1 700	1 000	1 000	1 000
Utgiftsområde 1, anslag 7:1 ap. 16	6 410	3 900	3 900	3 900	3 900
Utgiftsområde 17, anslag 1:4 ap. 11	1 292	1 292	1 292	1 292	1 292
Utgiftsområde 17, anslag 3:3 ap. 1*	65 451	69 609	75 009	75 794	75 794

Språk, minnen och mångfald

Sverige har de senaste 15 åren tagit stora steg framåt inom språkpolitiken och Isof har fått ett breddat ansvarsområde. Språklagen som riksdagen beslutade om för 10 år sedan har haft stor betydelse. Den ökade språkliga och kulturella mångfalden i Sverige och den teknologiska utvecklingen gör att myndigheten ställs inför nya krav och utmaningar inom alla sina verksamhetsområden. Det finns behov av att förstärka insatserna inom bland annat forskning och kunskapsförmedling, vilket också kräver ökade resurser. Det finns ett omfattande och djupt engagemang kring frågor som rör det immateriella kulturarvet i Sverige och världen. Den kunskapsuppbyggnad och förmedling som Isof bedriver kring både äldre generationers liv och traditioner och vår egen föränderliga tid får hela tiden ny relevans.

Isof har såväl kompetens som mångårig erfarenhet av att arbeta med språkvård i svenska, de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk. Det finns stora behov av att stärka Isofs arbete när det gäller nyanlända, språklig mångfald och svenska som andraspråk. För att göra detta möjligt ser myndigheten behov av ökade resurser.

Myndigheten har 2018 ett anslagssparande på cirka 2 miljoner kronor. Det var ett strategiskt beslut att redan under 2018 hålla nere kostnader vid myndigheten för att göra det möjligt att behålla kompetens och resurser motsvarande dagens nivå de kommande åren, då bedömningen är att den årliga uppräknings av myndighetens anslag inte kommer att täcka de kostnadsökningar som löner och hyror för med sig.

Isof lyfter nedan fram ett antal områden som är angelägna att vidareutveckla och som kräver ökade resurser.

Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet

Arbetet med att samordna och informera om konventionen om tryggheten av det immateriella kulturarvet, samt med den nationella förteckningen har utökats. Arbetet genomförs i dialog med Kulturdepartementet, Svenska Unescorådet, nodansvariga myndigheter, flera kulturarvsorganisationer och ideella aktörer.

Arbetet med konventionen behöver intensifieras och förstärkas. Svenska Unescodelegationen har lämnat besked om att Sverige kandiderar till kommittén 2020. Det innebär med stor sannolikhet att mer resurser behöver avsättas för det internationella arbetet. Samtidigt behövs ytterligare samordnings- och informationsinsatser på det nationella planet, strategier och rutiner

för framtida nomineringar samt arbete för att bredda mångfalden i förteckningen. För detta arbete äskar myndigheten en tillfällig anslagsökning motsvarande 1,5 tjänster under en period av 4 år.

I propositionen Kulturarvspolitik (prop. 2016/17:116) gör regeringen bedömningen att Isof fortsatt bör vara den samordnande och stödjande myndigheten för arbetet med tillämpningen av Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet. Isof har sammantaget lång erfarenhet och betydande kompetens i frågor som rör konventionen och det immateriella kulturarvet.

För att stimulera ideellt kulturarvsarbete inrättades under 2017 ett stöd om minst 8 miljoner kronor per år, vilket fördelas av Riksantikvarieämbetet. Isof föreslår att regeringen ser över möjligheterna att delar av detta stöd i framtiden fördelas av Isof, baserat på den samlade kompetens och organisation som finns i myndigheten när det gäller arbetet med Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet.

Flerspråkighet och migration

Isofs uppgift att samla kunskap om och följa användningen av samtliga språk i Sverige är nu om möjligt än mer aktuell och mer komplex än tidigare. För att kunna fullfölja sitt uppdrag behöver Isof kunna följa förändringar i språkanvändningen i Sverige, skildra och dokumentera de kulturarv som landets nya invånare för med sig och ge en bild av hur levnadsmönster och traditioner förändras över tid. Isofs samlingar och kompetens inom personnamnsområdet utgör en kunskapsbas för inriktningen mot en förändrad syn på nyanländas personnamn, som i sin tur kan leda till ökad kunskap och förståelse.

Myndigheten har i dag varken resurser eller tillräcklig kompetens för att på allvar möta efterfrågan på språkvård och språkpolitisk expertis relaterat till svenska som andraspråk. Inte heller har myndigheten i dag resurser för att tillgodose behovet av stöd inom flerspråkig offentlig terminologi på de större invandarspråken.

Frågeärenden och remisser inom namnområdet

Arbetet med frågeärenden, där myndighetens medarbetare under året bland annat har anlitats som experter i olika ortnamns- och personnamnsfrågor, har ökat markant och tar mycket tid i anspråk. Arbetet sker främst genom rådgivning till regeringen, myndigheter, kommuner och Svenska kyrkan samt till organisationer och privatpersoner. Myndigheten besvarar remisser,

avger yttranden och besvarar allmänna frågor rörande ortnamn på svenska, meänkieli och samiska. Bedömningar av personnamnsansökningar remitterade av Skatteverket har ökat kraftigt i omfattning i och med att den nya namnlagen trädde i kraft den 1 juli 2017. Bland annat innebär lagen ökade möjligheter att ändra namn. Isof har avsatt omfattande resurser för att bland annat utbilda och ge vägledning till personal vid Skatteverket, som i och med den nya lagen övertagit ansvaret för beslut i personnamnsärenden från Patent- och registreringsverket. Rådgivning och expertutlåtanden är uppgifter som åligger Isof, men den ökande arbetsmängd som uppstått har inte motsvarats av ökade ekonomiska resurser, vilket är en påfrestning för myndigheten.

Isof har sett över möjligheterna att omfördela resurser internt till förmån för personnamns- och ortnamnsarbetet. Eftersom myndighetens forskare och experter i många fall redan är knutna till de forsknings- och dokumentationsprojekt som ligger i myndighetens uppdrag har detta inte varit möjligt i tillräcklig mån. Därför behövs en ekonomisk förstärkning för att kunna få en långsiktigt hållbar och kvalitativ verksamhet. Detta skulle kunna göras antingen genom ökade anslag eller genom en möjlighet att avgiftsbelägga uppdrag kopplade till rådgivning i namnfrågor från till exempel Skatteverket och Lantmäteriet. Den senare lösningen bedömer Isof har nackdelar eftersom den minskning av antalet remisser som kan bli följderna riskerar att leda till sämre kvalitet i de beslut som fattas av Skatteverket och Lantmäteriet. Myndighetens personnamns- och ortnamnsarbete har även ett starkt medborgarperspektiv, eftersom det har en direkt påverkan på enskilda individers möjlighet att själva få välja sitt namn samt att synliggöra ortnamn även på minoritetsspråk i Sverige.

Digitalisering och digitala humaniora

Det insamlings- och dokumentationsarbete som sker i dag genomförs i huvudsak digitalt. Även om Isof har prioriterat digitaliseringsarbetet under flera år kan digitaliseringen inte drivas i den takt som är önskvärd. Isof har påbörjat en dialog med Arbetsförmedlingen om att inrätta ett digitaliseringscentrum där Isof genom digitaliseringsarbete skulle kunna erbjuda arbetsträning och arbetslivsinriktad rehabilitering för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Här finns en möjlighet både att öka digitaliseringstakten och att erbjuda fler en trygg ingång i arbetslivet. För att göra detta möjligt krävs dock en förstärkning av myndighetens resurser. Resurser behövs för att säkerställa dels handledning, dels omhändertagande och metatagning av digitalise-

rat material samt även för fortsatt databas- och systemutveckling för att till exempel kunna erbjuda interaktiva kartor, dialog och delaktighet kring befintliga samlingar och ny insamling. Institutet skulle kunna nå nya målgrupper, framför allt yngre personer som i dag har en hög digital närvaro.

Digitaliseringen ger också helt nya möjligheter att öka och anpassa den rådgivnings- och upplysningsverksamhet som Isof bedriver kring till exempel klarspråk och språkvård, dialekter, ortnamn och folkminnen. För att kunna inrätta ett digitaliseringscentrum med syfte att i en snabbare takt öka tillgängligheten till det immateriella kulturarvet i Isofs arkiv och samlingar, för såväl forskare som för en bred allmänhet, bedömer Isof att anslaget behöver förstärkas med motsvarande två heltidstjänster.

Språkcentrum för nationella minoritetsspråk

I enlighet med uppdraget från regeringen (Ku2015/02857/DISK, Ku2018/01455/DISK) har Isof den 1 februari 2019 lämnat förslag på hur språkcentrum för de nationella minoritetsspråken finska och meänkieli kan organiseras. Senast den 1 oktober 2019 kommer Isof att lämna förslag och bedömningar gällande språkcentrum för jiddisch och romani chib.

Beroende på i vilken omfattning regeringen beslutar att gå vidare med förslagen hänvisar Isof till den inlämnade och den kommande rapporten när det gäller resursbehov för inrättande av språkcentrum.

Översyn av förordning (2007:1181) med instruktion för Institutet för språk och folkminnen

Statskontoret skriver i sin rekommendation till regeringen, i rapport 2018:25 *Myndighetsanalys av Institutet för språk och folkminnen*, att de anser att det finns en obalans i Isofs instruktion. Den första paragrafen i instruktionen uttrycker myndighetens övergripande uppgifter att bedriva språkvård och öka kunskapen om språk, dialekter, folkminnen, namn och det immateriella kulturarvet. De övriga paragraferna anger mer specificerade uppgifter inom främst språkvården, men instruktionen pekar även ut expertrollen i namnfrågor. Statskontoret rekommenderar i utredningen att regeringen:

- Ser över instruktionen i syfte att skapa en bättre balans mellan myndighetens olika uppgifter.
- Tydligare lyfter fram de olika uppgifterna som

avdelningar med arkivsamlingar har, exempelvis att det både handlar om att vårda befintliga samlingar och att samla in material som speglar det nya mångkulturella samhället.

- Överväger att lyfta fram uppgifter som Isof har men som inte är tydligt utpekade i instruktionen, exempelvis den nya namnlagens konsekvenser för Isofs verksamhet och Isofs samordningsansvar för arbetet med Unescos konvention kring det immateriella kulturarvet.

Isof delar Statskontorets slutsatser och välkomnar en översyn av myndighetens instruktion.

2. Förändrat behov av lokaler

Under 2017 förnyade Isof hyreskontrakten för kontorslokalerna i Göteborg, Stockholm och Uppsala.

Nya lokaler kommer att sökas för verksamheten i Göteborg inför att den nuvarande kontraktstiden löper ut 2020. Lokalerna behöver på ett bra sätt tillgodose verksamhetens olika behov, dels av godkänd arkivmiljö för att kunna bevara de omfattande arkivsamlingarna, dels kunna rymma arbetsplatser som uppfyller kraven på en god arbetsmiljö, dels ge möjlighet att ta emot besökare. Detta kan komma att medföra kostnadsökningar från och med 2021.

Ett eventuellt inrättande av språkcentrum för nationella minoritetsspråk kommer att öka lokalkostnaderna ytterligare. För beräkning av dessa kostnader hänvisar myndigheten till delrapporten som skickades till regeringen den 1 februari 2019 och kommande slutrapport som ska lämnas senast den 1 oktober 2019.

LOKALER

Ort	Kontraktstid	Hyra/m ²	Yta m ²
Göteborg, Vallgatan	2020-03-31	2 403	608
Stockholm, Alsnögatan	2021-09-30	2 044	750
Uppsala, Arkivcentrum	2023-09-30	1 627	2 436

3. Anslagskredit och kredit på räntekonto

Institutet anmäler ett behov av en sedvanlig anslagskredit på 3 procent av anslaget under 2020–2022.

Behovet av kredit på räntekontot bedöms vara oförändrat för 2020–2022.

4. Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar

Institutet anmäler ett preliminärt behov av oförändrad låneram på 4,5 miljoner kronor för 2020–2022. Investeringsbehovet omfattar löpande ersättningsinköp av inventarier, digitaliseringsutrustning och kontorsmaskiner, immateriella anläggningstillgångar i form av fortsatt utveckling av olika ärendehanteringssystem, webbfunktioner, databaser samt eventuella investeringar i samband med byte av lokaler. Ränteutgifterna har beräknats ligga på nuvarande nivå (-0,25 procent) under innevarande år, därefter har myndigheten uppskattat räntenivån till 0 procent under 2020 och därefter 0,25 procent ökning varje år upp till 0,5 procent 2022.

Utfall, prognos och beräknat behov av låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar redovisas i Hermes.

5. Verksamhetsinvesteringar

Omfattningen på Isofs planerade verksamhetsinvesteringar ligger under 20 miljoner kronor och redovisas i Hermes. Myndigheten har inte i uppdrag att planera för samhällsinvesteringar såsom de definieras i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Utfall, prognos och beräknade kostnader för verksamhetsinvesteringar under perioden 2018–2022 redovisas i Hermes.

6. Beräkning av förutsättningarna för verksamhetens finansiering

Isof anholder om att anslaget 3:3 *Institutet för språk och folkminnen*, inom utgiftsområde 17, från och med 2020 höjs med 5,5 miljoner kronor och från 2021 med ytterligare 1 miljon kronor. Myndighetens äskanden avser följande:

- Under 2020 beräknas 1 miljon kronor behövas till språkvårdande insatser i svenska som andraspråk, och från 2021 ytterligare 1 miljon kronor för att utveckla arbetet med att beskriva språksituationen i Sverige med avseende på de större invandraspråken och svenska som andraspråk.
- För perioden 2020–2024 äskar Isof att anslaget tillförs en tillfällig resursförstärkning om 1,5 miljoner kronor per år för arbete med Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet och Sveriges kommittéuppdrag.
- För att täcka det ökade resursbehovet inom namnområdet, som bland annat följer av den nya namnlagens införande, äskar Isof om en anslagshöjning med 1 miljon kronor.
- För utveckling av Isofs arbete med digitalisering och digitala humaniora samt utveckling av

nya digitala verktyg för rådgivnings- och upplysningsverksamheten äskar Isof en anslagsuppräkning med 2 miljoner kronor under en treårsperiod från år 2020.

Isof har 2018 ett anslagssparande på ca 2 miljoner kronor. Det var ett strategiskt beslut att redan under 2018 hålla nere kostnader vid myndigheten för att göra det möjligt att behålla kompetens och resurser motsvarande dagens nivå de kommande åren, eftersom bedömningen är att den årliga uppräknings av myndighetens anslag inte kommer att täcka de kostnadsökningar som löner och hyror för med sig. Prognosen är att även 2019 resulterar i ett anslagssparande.

Med dessa föreslagna förstärkningar bedömer Isof att myndighetens behov kommer att rymmas inom disponerade anslag och anslagsposter.

FÖRSLAG TILL FINANSIERING 2020–2022 i 2019 års prisnivå (tkr)

Anslag	2018	2019	2020	2021	2022
	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
Utgiftsområde 1, anslag 7:1 ap. 6	2 312	1 700	1 000	1 000	1 000
Utgiftsområde 1, anslag 7:1 ap. 16	6 410	3 900	3 900	3 900	3 900
Utgiftsområde 17, anslag 1:4 ap. 11	1 292	1 292	1 292	1 292	1 292
Utgiftsområde 17, anslag 3:3 ap. 1*, **	65 451	69 609	75 009	75 794	75 794
<i>*varav Regleringsbrev</i>	67 045	67 598			
<i>*varav föreslag i BP18 + beräknat 2022</i>			68 509	69 294	69 294
<i>*varav ingående överföringsbelopp</i>	537	2 011	1 000		
** varav förslag till ny finansiering			5 500	6 500	6 500
<i>varav Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet</i>			1 500	1 500	1 500
<i>varav Flerspråkighet och migration</i>			1 000	2 000	2 000
<i>varav Personnamn och ortnamn</i>			1 000	1 000	1 000
<i>varav Digitalisering och digitala humaniora inkl. digitaliseringscentrum</i>			2 000	2 000	2 000
<i>*varav utnyttjande av anslagskredit</i>			0	0	0
Intäkter					
Avgiftsintäkter som disponeras	2 865	3 000	3 000	3 000	3 000
Övriga intäkter som disponeras	8 239	6 100	6 900	6 900	6 900
Summa samtliga anslag och intäkter	86 569	85 601	91 101	91 886	91 886

